

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

หน้าที่พลเมือง

วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ผู้เรียบเรียง

อาจารย์ณัฏฐนัท เลี้ยวไพโรจน์

ผู้ตรวจ

อาจารย์ชาญณรงค์ บัวแย้มแสง
อาจารย์ณัฐวุฒิ เขตผดุง
อาจารย์เอกลักษณ์ ปันติลกคุณ

บรรณาธิการ

ดร.กัลยวดี เรืองเดช

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

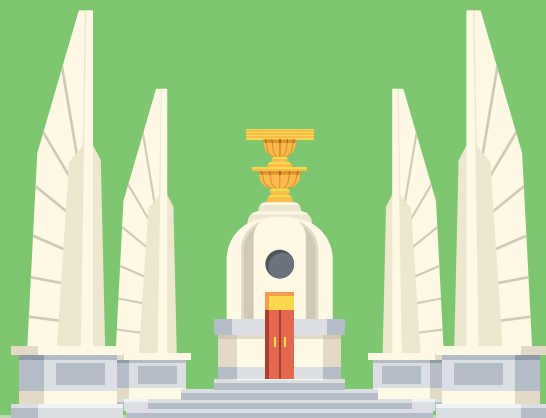
๑๒๕๖/๙ ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐-๒๒๔๓-๘๐๐๐ (อัตโนมัติ ๑๕ สาย), ๐-๒๒๔๑-๘๘๙๙
แฟกซ์ : ทุกหมายเลข, แฟกซ์อัตโนมัติ : ๐-๒๒๔๑-๔๑๓๑, ๐-๒๒๔๓-๗๖๖๖

website : www.iadth.com

สงวนลิขสิทธิ์

บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด
พ.ศ. ๒๕๖๘
พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม
ISBN : 978-616-05-5137-8

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ จัดทำขึ้น โดยมีเนื้อหา สาระเกี่ยวกับสถาบันทางสังคม กระบวนการในการตรากฎหมาย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ การปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน ความคล้ายคลึงและความแตกต่าง ของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียเพื่อนำไปสู่ ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

โดยหนังสือเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ ผังสาระการเรียนรู้ จุดประกายความคิด เนื้อหาสาระที่ถูกต้อง QR Code เกี่ยวกับเนื้อหา เพิ่มเติมเสริมความรู้ ทักษะชีวิตและอาชีพ รักษ์โลก คิดสนุกกับวิถีพลเมือง โครงการฐานวัตกรรม กิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และผังสรุปสาระสำคัญสู่การสร้างความรู้

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้ จะเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และพัฒนา สมรรถนะของผู้เรียนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

สารบัญ

	หน้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ สถาบันทางสังคม	๔
• บทบาทและความสำคัญของสถาบันทางสังคม	๕
• ความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม	๑๑
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ กฎหมายกับตัวเรา	๑๖
• ความหมายของกฎหมาย	๑๗
• กระบวนการในการตรากฎหมาย	๑๙
• กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองและครอบครัว	๒๗
• กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศโดยสังเขป	๓๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	๔๐
• สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	๔๑
• แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	๔๖
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองการปกครองไทยสมัยปัจจุบัน	๖๐
• เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย	๖๑
• หลักการเลือกรับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง	๖๙
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรียนรู้วัฒนธรรมเอเชีย	๗๔
• วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย	๗๕
• วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	๘๕
บรรณานุกรม	๘๘

สถาบันทางสังคม

ผังสาระการเรียนรู้

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

- วิเคราะห์บทบาท ความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม (ส ๒.๑ ม.๒/๓)

สถาบันทางสังคม

บทบาทและความสำคัญของสถาบันทางสังคม

ความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม

สาระสำคัญ

สถาบันทางสังคมเป็นสิ่งที่คนในสังคมจัดตั้งให้มีขึ้น เพื่อหล่อหลอมพฤติกรรมของคนในสังคม และแนวทางการปฏิบัติตนให้เป็นระเบียบแบบแผน การประพฤติปฏิบัติในแต่ละสถาบันเป็นสิ่งที่สังคมส่วนใหญ่ให้การยอมรับ สถาบันทางสังคมทุกสถาบันมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า

สถาบันทางสังคม

สถาบันครอบครัว

สถาบันการศึกษา

สถาบันศาสนา

สถาบันเศรษฐกิจ

สถาบันการเมืองการปกครอง

สถาบันนันทนาการ

สถาบันสื่อสารมวลชน

จุดประกายความคิด

สถาบันทางสังคมแต่ละสถาบันมีความสำคัญต่อนักเรียนอย่างไร

QR CODE เรื่อง สถาบันทางสังคม

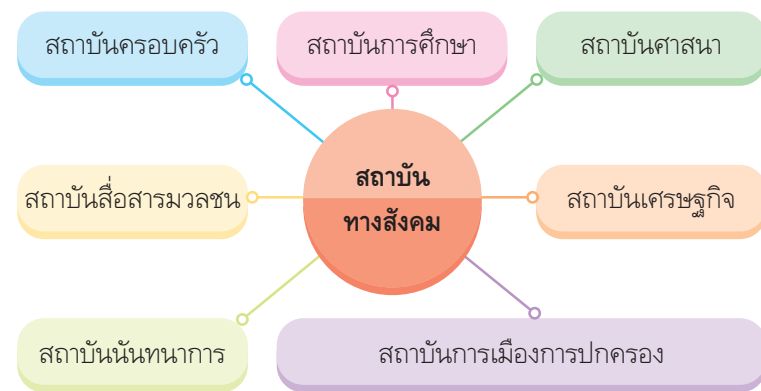
๑. บทบาทและความสำคัญของสถาบันทางสังคม

สถาบัน หมายถึง สิ่งซึ่งคนส่วนรวม คือ สังคมจัดตั้งให้มีขึ้นเพราะเห็นประโยชน์ว่ามีความต้องการและจำเป็นแก่วิถีชีวิตของตน

สังคม หมายถึง กลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อกันตามระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า สถาบันทางสังคม หมายถึง สิ่งซึ่งคนส่วนใหญ่หรือคนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กัน มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยจัดตั้งขึ้นมาเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ มีความจำเป็นต่อวิถีของมนุษย์ และสามารถตอบสนองความจำเป็นในด้านต่าง ๆ ของสังคม อาจเป็นองค์กรหรือกฎระเบียบแบบแผนของสังคมที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดระเบียบความประพฤติ หรือการติดต่อกันระหว่างสมาชิกในสังคม

สถาบันทางสังคมที่เป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมไทย มีดังนี้

๑.๑ สถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัว ประกอบด้วยสมาชิกในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันทางสายเลือด เช่น พ่อแม่ลูก พี่น้อง หรือโดยการสมรส เช่น สามเณร หรือการยอมรับตามกฎหมาย เช่น บุตรบุญธรรม สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมทุกสังคม มนุษย์จะต้องมีสถาบันนี้เป็นองค์กรหรือหน่วยทางสังคมที่มีขนาดเล็กที่สุด

สถานภาพของบุคคลในสถาบันครอบครัว เช่น สามเณร พ่อแม่ลูก ปู่ย่า

บทบาทและความสำคัญของสถาบันครอบครัว มีดังนี้

๑) ครอบครัวมีบทบาทในการกำหนดสถานะทางสังคมให้แก่สมาชิกใหม่ เช่น การกำหนดเชื้อชาติ ศาสนาของสมาชิกในครอบครัว

๒) ครอบครัวเป็นต้นกำเนิดของบุคลิภาพและคุณลักษณะของสมาชิกจากการมีปฏิสัมพันธ์กัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่สมาชิกในครอบครัว ด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น ทำให้มีการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ทักษะคติ ความเชื่อจากสมาชิกรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง การเป็นพ่อแม่-แม่แบบ และสิ่งแวดล้อมในครอบครัว จะช่วยหล่อหลอมพื้นฐานทางบุคลิภาพและคุณลักษณะทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว

ครอบครัวเป็นรากฐานของสถาบันทางสังคมที่จะพัฒนาไปสู่สถาบันทางสังคมอื่น ๆ

๓) ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานทางการศึกษาของสังคม มีบทบาทเป็นแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้ ฝึกฝนสมาชิกในครอบครัวให้รู้จักระเบียบของสังคม ด้วยการอบรมสั่งสอน ส่งเสริมให้มีโอกาสเข้ารับการศึกษ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่สมาชิกในครอบครัว ให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

๔) ครอบครัวเป็นสถาบันที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้ในทุกระดับ ทั้งความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการทางด้านจิตใจ และความต้องการทางด้านสังคม

๑.๒ สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันสำหรับการพัฒนามนุษย์ที่มีหน้าที่ต่อเนื่องจากสถาบันครอบครัว มีจุดมุ่งหมายในการที่จะทำให้สมาชิกในสังคมเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ ความสามารถ เป็นบุคคลที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม คีลธรรม และวัฒนธรรม ปัจจุบันสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีความสำคัญทั้งในแง่ของการก่อให้เกิดความคิด ปัญญาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งทำให้เกิดการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัย เพื่อตอบสนองความต้องการและให้ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตของคนในสังคม สถาบันการศึกษามีหลายระดับ เช่น โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย

สถานภาพของบุคคลในสถาบันการศึกษา เช่น ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา

บทบาทและความสำคัญของสถาบันการศึกษา มีดังนี้

๑) การขัดเกลาทางสังคม เพื่อให้สมาชิกมีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ ด้วยการอบรมสมาชิกให้มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นคนดีของสังคม

๒) เป็นแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเทคโนโลยีให้แก่สมาชิกในสังคม ให้เป็นผู้ที่คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

๓) เลือกสรรและกำหนดบทบาทของสมาชิกในสังคม เช่น ให้การอบรมและฝึกวิชาชีพตามความสนใจของแต่ละคน เพื่อนำไปประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพสำหรับการดำรงชีวิตในอนาคต

๔) ผสมกลมกลืนทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น สอนให้สมาชิกใหม่ได้เรียนรู้ภาษา และวัฒนธรรมของตน หรือปลูกฝังให้สมาชิกในสังคมรู้จักอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดีงาม

สถาบันการศึกษามีจุดมุ่งหมายในการทำให้สมาชิกในสังคมมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

๑.๓ สถาบันศาสนา

สถาบันศาสนา เป็นสถาบันที่มีแบบแผนของความคิด การกระทำในเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ ความเชื่อ และพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นสถานที่ที่ครอบคลุมในเรื่องต่างๆ เช่น การปฏิบัติตนของศาสนิกชน พิธีกรรม ความเชื่อทางไสยศาสตร์ หรือความเชื่อของแต่ละศาสนา สถาบันศาสนา เช่น วัด สำนักสงฆ์ สภาคริสตจักรในประเทศไทย โบสถ์ มัสยิด เทวสถาน

สถานภาพของบุคคลในสถาบันศาสนา เช่น ศาสดา นักบวช พระภิกษุ

วัด ศาสนสถานของพระพุทธศาสนา

โบสถ์ ศาสนสถานของศาสนาคริสต์

มัสยิด ศาสนสถานของศาสนาอิสลาม

บทบาทและความสำคัญของสถาบันศาสนา มีดังนี้

- ๑) เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ และช่วยกล่อมเกลาคิดใจของสมาชิกในสังคม
- ๒) สร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่สังคม โดยเกิดจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิก ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ซึ่งเป็นการควบคุมสังคมไม่ให้เกิดความแตกแยกกัน
- ๓) เสริมสร้างและถ่ายทอดวัฒนธรรมแก่สังคม ด้วยการอบรมศีลธรรม จริยธรรมให้สมาชิกในสังคมรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง มีเป้าหมายในชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข
- ๔) เป็นบ่อเกิดแห่งศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงาม เช่น การจัดให้มีการบรรพชา อุปสมบท การทำบุญต่าง ๆ และเกิดการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมเพื่อแสดงความศรัทธาในศาสนา
- ๕) เป็นแบบอย่างของความประพฤติที่ดีงามให้แก่สมาชิก ฝึกให้สมาชิกมีระเบียบวินัย และมีหลักปฏิบัติที่ถูกต้อง
- ๖) เป็นพื้นฐานสำคัญของอำนาจรัฐ เช่น ในระบอบการปกครองบางระบอบ หรือในสังคมที่มีผู้นำศาสนาเป็นผู้นำทางการเมือง

สถาบันศาสนาเป็นสถาบันที่ช่วยขัดเกลาคิดใจของศาสนิกชนให้มีคุณธรรม จริยธรรม

๑.๔ สถาบันเศรษฐกิจ

สถาบันเศรษฐกิจ เป็นสถาบันที่เกี่ยวข้องกับระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือระบบความสัมพันธ์ทางสังคมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งหมายถึง การผลิตสินค้า การบริการ การอุปโภคและบริโภค การแลกเปลี่ยนหรือการค้าขาย การกระจายผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกในสังคม สถาบันเศรษฐกิจเป็นสถาบันที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกในด้านปัจจัย ๔ และการบริการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการดำเนินชีวิต กลุ่มสังคมในสถาบันเศรษฐกิจ เช่น บริษัท ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรม ธนาคาร องค์กรเศรษฐกิจต่าง ๆ กระทรวงพาณิชย์

สถานภาพของบุคคลในสถาบันเศรษฐกิจ เช่น ผู้ผลิต ผู้บริโภค นายจ้าง ลูกจ้าง

บทบาทและความสำคัญของสถาบันเศรษฐกิจ มีดังนี้

- ๑) ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกในสังคม
- ๒) กำหนดกลไกราคา จัดสรรและกระจายสินค้าและบริการไปสู่สมาชิกในสังคมอย่างทั่วถึง
- ๓) พัฒนาและสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพ เพื่อความอุดมสมบูรณ์และความมั่นคงของสมาชิก
- ๔) กำหนดมาตรฐานของสินค้า คุณภาพของสินค้า และปริมาณการผลิตสินค้า
- ๕) เป็นเครื่องมือที่ดีในการลดปริมาณการต่อสู้ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในภาวะที่ทรัพยากรและการผลิตของมนุษย์มีจำกัด ในขณะที่มนุษย์มีความต้องการทางวัตถุเพิ่มมากขึ้น

ธนาคารเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจ

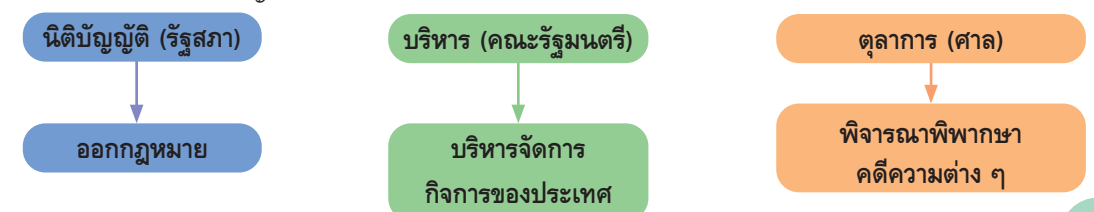
๑.๕ สถาบันการเมืองการปกครอง

สถาบันการเมืองการปกครอง เป็นสถาบันที่มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน โดยมีระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ กระบวนการและวิธีการดำเนินงานต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมาย

สถาบันการเมืองการปกครอง เป็นสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประเทศ การรักษาความสงบสุข ความมั่นคงของชาติ ดูแลและให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม

สถานภาพของบุคคลในสถาบันการเมืองการปกครอง เช่น นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) สมาชิกวุฒิสภา (สว.)

องค์กรสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับสถาบันการเมืองการปกครอง มีดังนี้

บทบาทและความสำคัญของสถาบันการเมืองการปกครอง มีดังนี้

- ๑) เป็นสถาบันที่กำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ ให้แก่สังคม
- ๒) ให้หลักประกันในเรื่องสิทธิและเสรีภาพแก่สมาชิกในสังคม
- ๓) วินิจฉัยข้อขัดแย้งระหว่างสมาชิกในสังคม
- ๔) วางแผนและกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ
- ๕) ให้ความคุ้มครองสมาชิกในสังคม ให้ความปลอดภัยและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

รวมทั้งป้องกันและรักษาความปลอดภัยจากภายนอกสังคมด้วย

สถาบันการเมืองการปกครองเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่บริหารและพัฒนาประเทศ ให้ความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน

๑.๖ สถาบันนันทนาการ

สถาบันนันทนาการ เป็นสถาบันที่เป็นแบบแผนการคิดและการกระทำที่เกี่ยวกับการพักผ่อน หย่อนใจ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน การให้ความสุขและความบันเทิงแก่ผู้ที่เข้าร่วม เช่น ศิลปะ กีฬา การละเล่น ดนตรี การเข้าร่วมกิจกรรมจะเป็นไปตามความสมัครใจและความชอบส่วนบุคคล

สถานภาพของบุคคลในสถาบันนันทนาการ เช่น นักแสดง นักร้อง นักดนตรี นักกีฬา

การแสดงโขนที่มีความอ่อนช้อยสวยงาม สร้างความประทับใจแก่ผู้ชม

การฟังดนตรีเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ ช่วยให้ผู้ฟังเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน

บทบาทและความสำคัญของสถาบันนันทนาการ มีดังนี้

- ๑) สร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียดจากการเรียนและการทำงาน
- ๒) เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ต่าง ๆ
- ๓) เสริมสร้างสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง และมีสุขภาพจิตดี
- ๔) ฝึกทักษะและความชำนาญในด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปะ กีฬา ดนตรี
- ๕) เสริมสร้างความสามัคคี ความมีระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

๑.๗ สถาบันสื่อสารมวลชน

สถาบันสื่อสารมวลชน เป็นสถาบันที่เป็นแบบแผนการสื่อสารระหว่างบุคคลในสังคม ที่มีการขยายตัวกว้างใหญ่ขึ้น ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ในโลก เพื่อลดข้อจำกัดของระยะทางและเวลา ในรูปแบบโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังถ่ายทอดความรู้ และความบันเทิงให้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทำให้สังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

สถานภาพของบุคคลในสถาบันสื่อสารมวลชน เช่น พิธีกร ผู้ประกาศข่าว ช่างภาพ

สถาบันสื่อสารมวลชนนำเสนอ ข้อมูลข่าวสารให้แก่คนในสังคมได้รับรู้

บทบาทและความสำคัญของสถาบันสื่อสารมวลชน มีดังนี้

- ๑) ให้ความรู้และความบันเทิงแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย
- ๒) รายงานข่าวสารและสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ
- ๓) ถ่ายทอดวัฒนธรรมและปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ
- ๔) เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกของสังคม
- ๕) สอดส่องดูแลและตรวจสอบการทำงานของบุคคลในสังคมเพื่อให้เกิดความโปร่งใส

๒. ความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม

สังคมจะมีความเจริญรุ่งเรืองย่อมต้องเกิดจากการมีสมาชิกในสังคมที่มีคุณภาพ สมาชิกที่มีคุณภาพ ก็ย่อมต้องเกิดจากสถาบันทางสังคมที่มีคุณภาพเช่นเดียวกัน ซึ่งสถาบันทางสังคมทุกสถาบันล้วนมีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงถึงกัน มีหน้าที่ตอบสนองความต้องการ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้สมาชิกในสังคมเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และธำรงให้สังคมเจริญก้าวหน้า

สถาบันทางสังคมมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่องกันอยู่เสมอ กล่าวคือ สมาชิกในสังคมต้องได้รับความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งการอบรมขัดเกลาขึ้นพื้นฐานจากสถาบันครอบครัว เมื่อก้าวเข้าสู่

สถาบันการศึกษาก็ต้องได้รับการปลูกฝัง อบรมให้ความรู้ในเรื่องของความรู้ทางวิชาการ ทักษะ การประกอบอาชีพ รู้จักระเบียบทางสังคม รวมทั้งศีลธรรม จริยธรรม ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยมีสถาบันศาสนาเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้ประพฤติดี มีศีลธรรม มีสถาบัน นันทนาการที่ช่วยสร้างความเพลิดเพลินและให้ความสุขหลังจากการทำงานอันเหน็ดเหนื่อย สถาบัน เศรษฐกิจและสถาบันการเมืองการปกครองก็จะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดระเบียบสังคม และพัฒนาสังคมในระดับประเทศ มีสถาบันสื่อสารมวลชนที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่สอดคล้องกับ สถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ และปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ให้แก่คนในสังคม

สถาบันทางสังคมแต่ละสถาบันต่างเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคม ดังนั้น จึงไม่มีสถาบันทางสังคมใดที่สามารถดำรงอยู่ได้เพียงลำพัง โดยสมาชิกในสังคมจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัย สถาบันทางสังคมแต่ละสถาบันตลอดช่วงชีวิต

ทักษะชีวิตและอาชีพ

อาชีพสื่อมวลชน คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการนำข่าวสารและเนื้อหาสาระทุกประเภท ไปสู่ประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อดิจิทัลต่าง ๆ สื่อมวลชนต้องนำเสนอข้อเท็จจริงอย่างรอบด้านแก่ผู้รับสาร ตระหนักถึงประโยชน์ของส่วนรวม และไม่นำเสนอข้อมูลหรือเนื้อหาที่เป็นเท็จ หรือเนื้อหาที่อาจนำไปสู่ความแตกแยกในสังคม

โครงงานฐานนวัตกรรม

นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม ออกแบบและสร้างสรรค์กิจกรรมนันทนาการตาม ความสนใจ เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และต่อยอดกิจกรรมนันทนาการไปสู่ การสร้างรายได้หรือมูลค่าเพิ่ม โดยให้นักเรียนร่วมกันวางแผนการทำกิจกรรมและลงมือปฏิบัติตามแผน ที่ได้กำหนดไว้ แล้วออกมาเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

คิดสนุกกับวิถีพลเมือง

นักเรียนคิดว่าสถาบันทางสังคมสถาบันใดมีความสำคัญมากที่สุด เพราะเหตุใด

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

G ขั้นสังเกต รวบรวมข้อมูล (Gathering)

๑. นักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับสถาบันทางสังคม โดยมีประเด็นคำถาม ดังนี้
 - ในชีวิตประจำวันของนักเรียนมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันทางสังคมใดบ้าง อย่างไร
 - หากสถาบันครอบครัวไม่อบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวจะส่งผลอย่างไร

P ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ (Processing)

๒. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น ๗ กลุ่ม ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความสำคัญของสถาบันทางสังคมกลุ่มละ ๑ สถาบัน จากนั้นวิเคราะห์ว่าสถาบันดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันอื่นอย่างไร แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน
๓. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสถาบันทางสังคม แล้วสรุปเป็นแผนภาพความคิด

A1 ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ (Applying and Constructing the Knowledge)

๔. นักเรียนระบุบทบาทหน้าที่ของสถาบันทางสังคม และบอกความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ว่ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไร บันทึกข้อมูลเป็นแผนภาพความคิด แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน
๕. นักเรียนร่วมกันสรุปหลักการเกี่ยวกับบทบาทและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม

A2 ขั้นสื่อสารและนำเสนอ (Applying the Communication Skill)

๖. นักเรียนออกมานำเสนอแผนภาพความคิดความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสถาบันทางสังคมหน้าชั้นเรียน แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

S ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Self-Regulating)

๗. นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับสถาบันทางสังคมที่ได้ศึกษาในหน่วยการเรียนรู้นี้มาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาตนเองให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยเสนอแนวทางการปฏิบัติตนตามสถานภาพของตนเองเมื่อต้องอยู่ในสถาบันทางสังคมแต่ละสถาบัน พร้อมทั้งนำไปปฏิบัติจริง

ผัง

สรุปสาระสำคัญสู่การสร้างความรู้

บทบาทและความสำคัญของสถาบันทางสังคม

สถาบันทางสังคม เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่หรือคนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กัน มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยจัดตั้งขึ้นมาเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ มีความจำเป็นต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ และสามารถตอบสนองความจำเป็นในด้านต่าง ๆ ของสังคม

สถาบันทางสังคมแต่ละสถาบันมีบทบาทและความสำคัญ ดังนี้

๑. สถาบันครอบครัว คือ สถาบันพื้นฐานของสังคม มีบทบาทในการกำหนดสถานะทางสังคมของบุคคล เป็นสถาบันพื้นฐานทางการศึกษาที่ปลูกฝังคุณลักษณะและบุคลิกภาพของสมาชิก

๒. สถาบันการศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ ให้กับสมาชิกในสังคม มีบทบาทในการขัดเกลาลักษณะนิสัย

๓. สถาบันศาสนา มีบทบาทในการยึดเหนี่ยวจิตใจให้กับสมาชิกในสังคม เป็นแบบอย่างความประพฤติที่ดีงามให้แก่สมาชิก

๔. สถาบันเศรษฐกิจ มีหน้าที่ผลิตสินค้าและบริการ จัดสรรและกระจายสินค้าไปสู่สมาชิกในสังคม มีบทบาทในการพัฒนาและสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

๕. สถาบันการเมืองการปกครอง เป็นสถาบันที่กำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ให้แก่สังคม มีหน้าที่ในการบริหารประเทศเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของสมาชิกในสังคม และมีหน้าที่ป้องกันและให้ความคุ้มครองแก่สมาชิกในสังคม

๖. สถาบันนันทนาการ เป็นสถาบันที่ช่วยสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

๗. สถาบันสื่อสารมวลชน เป็นสถาบันที่ให้ข้อมูลข่าวสารของเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ความเป็นไป ข้อมูลที่เผยแพร่มีทั้งเนื้อหาสาระที่เป็นความรู้และความบันเทิง

สถาบันทางสังคม

ความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม

สถาบันทางสังคมทุกสถาบันมีบทบาทหน้าที่ที่เชื่อมโยงกัน โดยการตอบสนองความต้องการและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสมาชิกในสังคมให้มีคุณภาพ โดยสมาชิกในสังคมต้องได้รับความรักและการอบรมขั้นพื้นฐานจากสถาบันครอบครัว เมื่อเติบโตแล้วสถาบันการศึกษาจะอบรมและให้ความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม จากนั้นสถาบันศาสนาจะช่วยขัดเกลาจิตใจให้เป็นคนดีของสังคม สมาชิกในสังคมจะมีสถาบันเศรษฐกิจและสถาบันการเมืองการปกครองเป็นผู้พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น